

Post-veritat i nivells de veritat

Uns quants malentesos i conflictes que vivim individualment i comunitàriament es poden explicar (si més no parcialment) pel fet que davant d'una mateixa realitat hi ha visions diverses i les dades que aporten uns i altres són aproximacions a aquesta realitat que reforcen llurs pròpies posicions. De vegades s'arriba a difondre notícies clarament falses. Davant d'aquestes conductes, alguns parlen de "la post-veritat". Per exemple, a l'acte de presa de possessió de Donald Trump, els portants de la Casa Blanca van donar xifres falses sobre els assistents, que ho van ser encara més comparant les fotografies de les assistències a les preses de possessió de Trump i Barack Obama.

El jesuïta francès Paul Valadier afirma que això de mentir no és nou en el panorama polític, ni en el panorama humà en general. En un article sobre els perills de la post-veritat per a la democràcia, afirma que els governants, els polítics i els ciutadans sempre hem dit mentides per obtenir el que volem. El que ha canviat darrerament és el fet que costa molt més que abans descobrir les mentides. Quan passa alguna cosa en un lloc al qual no puc accedir físicament, o quan es dóna un esdeveniment de masses, m'he de fiar dels mitjans de comunicació que me n'informen; i aquests mitjans defensen posicions concretes. En concret, les mentides sobre xifres són especialment temptadores en les democràcies, on comptar és essencial per accedir al poder.

Aleshores, què podem fer per accedir a la veritat? Abans de tot cal distingir dos nivells de veritat. El primer nivell és el que es refereix a la *veritat dels fets*. Preguntes a formular en aquest nivell són, per exemple: quanta gent va assistir a l'acte de presa de possessió de Trump? Quants treballadors van secundar la vaga de tal dia?

El segon nivell té a veure amb la *veritat de les actituds*. Preguntes a formular en aquest altre nivell són: quines raons tenen aquells que decideixen mentir? Com a éssers humans que som – limitats i interessats- podem accedir a la veritat? En aquest segon nivell, Valadier proposa pistes interessants:

"Cal reconèixer que la veritat no s'assoleix mai, ni en política, ni en les relacions afectives, ni tan sols en les qüestions religioses. Això implica que cal *desitjar* la veritat més que pretendre posseir-la, donat que aquest desig és el que motiva l'investigador científic, el que desperta l' enamorat en la seva delicadesa cap a la persona estimada, el que mobilitza un poble a trobar solucions als seus problemes: el que impulsa, per tant, la recerca de la justícia i de la pau."

Així, doncs, en aquest segon nivell, més profund, Valadier ens convida a desitjar la veritat. Si la desitgem, aleshores acceptarem que no la posseïm, i que els qui pensen diferent de nosaltres existeixen, i tenen una dignitat que els ha de ser respectada, com ho ha de ser la nostra. També estarem atents a diversos mitjans de comunicació per saber quines posicions defensen i si són més o menys capaços de mentir en relació amb dades relatives a la veritat dels fets. Finalment, ens esforçarem a afinar dades, a calibrar arguments i a evitar la temptació de la mentida – a tots dos nivells.

.....
"Els polítics, quan diuen que sí volen dir que "ja veurem"; quan diuen "ja veurem" volen dir que no; i quan diuen que no, és que no són bons polítics." (Voltaire)

"El Mestre digué: L'home noble abraça el conjunt i no s'ajunta [en grupets parcials]. L'home menut s'ajunta i no abraça el conjunt." *Analectes de Confuci II; 14.*

»No juris en fals pel nom del Senyor, el teu Déu, perquè jo, el Senyor, no tinc per innocent el qui jura en fals pel meu nom. (...) No acuis ningú falsament." *Deuteronomi 5, 11.20.*

"Digueu sí, quan és sí; no, quan és no. El que es diu de més, ve del Maligne". *Evangeli de Mateu 5, 37*

"Que aquells que em calumniï, els qui em fan mal i els qui em vexen, que ells i tots els éssers aconseguixin la il·luminació." Shantideva *La marxa cap a la llum III, 16.*

.....
- En quines causes m'emociono més i tinc més temptacions de mentir?

- En quins camps tinc prou coneixements directes per calibrar les posicions i la disposició a mentir dels diversos mitjans de comunicació?

Preses de possessió d'Obama i Trump a